

кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української
та іноземних мов
Національного університету фізичного
виховання та спорту України

РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ АВТОРСЬКИХ ІНТЕНЦІЙ У КНИЗІ СПОГАДІВ ІРИНИ ЖИЛЕНКО «НОМО FERIENS»

У книзі спогадів «Номо feriens» Ірина Жиленко порушила загальнолюдські проблеми моральності та етики, зафіксувала соціальну й духовну атмосферу доби. Крім того, «Номо feriens» є твором, що розширює уявлення про філософсько-естетичні вподобання письменниці, її творчість, ставлення до світу тощо. Розглядали доробок І. Жиленко такі науковці, як Д. Дроздовський, М. Жулинський, Д. Кишинівський, М. Коцюбинська, А. Макаров, М. Сулима, Л. Тарнашинська та ін. **Метою** цієї розвідки буде розгляд естетико-філософських концептів на матеріалі «Номо feriens», що дозволить нам аналізувати книгу спогадів у якості вираження поглядів авторки. Відповідно визначаємо **завдання**: розглянемо естетичні категорії (доброта, материнство, любов, щастя, краса, чистота) та філософські концепти (смерть, страждання, духовність, самотність, віра, роль митця в суспільстві), що найчастіше зустрічались у тексті книги спогадів і були акцентовані авторкою.

У книзі спогадів письменниці виділяємо кілька тематичних груп: життя особисте, рідних та друзів; атмосфера часу та суспільно-політичні настрої доби; характеристика творчості сучасників та самої поетеси (переважно листи від колег по перу, надіслані І. Жиленко або її чоловікові); стан культури; літературно-критична діяльність; філософські погляди. Епістолярії поетеси є цінним автентичним першоджерелом – це насамперед біографія її душі, що допомагає в осмисленні її творчої індивідуальності, водночас є значущим, дорогоцінним матеріалом для дослідження історії української культури й літератури ХХ – ХХІ ст. Крім того, маємо важливі автокоментарі, філософські роздуми авторки та зразки епістолярної полеміки – листи І. Жиленко та В. Дрозда з їхніми відгукami на певні події. Вони несуть у собі відбиток творчого потенціалу автора, є свідченням інтелектуальних здібностей молодой мисткині (І. Жиленко розпочинає листування та щоденникові нотатки в 1959 р.). Кореспондентами Жиленко переважно були чоловік, друзі та рідні. Листів до чоловіка, який служив в армії, за період 1963–1966 рр. нараховується більше тисячі.

Проблематика християнської моралі проходить через філософську спадщину Григорія Сковороди, який розглядав зовнішній стан моральних якостей світу в цілому крізь призму внутрішнього світу людини, проблематику добра і зла. Зрозуміло, що філософська позиція Г. Сковороди здобула послідовників на теренах розвою наукових поглядів у подальшому часі. Так, послідовницею, а в багатьох позиціях – і новатором системи духовних поглядів стала І. Жиленко. Аналізуючи книгу спогадів письменниці, що пояснює всю її поетичну спадщину, ми переконуємося в тому, як високо ставить мисткиня саме поняття моральності. Центральною проблемою художньої літератури є проблема внутрішнього світу людини. Це вихідна точка, від якої тягнуться всі без винятку лінії й моменти відображення реальної дійсності. Своєрідність культур різних епох, своєрідність творчості будь-якого письменника визначається особливостями розуміння сутності людини. Для І.В. Жиленко розуміння сутності людини визначалося визнанням обов'язкового вибору між добром і злом. *Духовна краса* для мисткині постає в безперервній внутрішній боротьбі думок і почуттів, у безперервних пошуках сенсу життя, у мріях про діяльність, яка принесла б користь усьому народу. Її життєвий шлях – це шлях постійних шукань, який неодмінно веде до правди й добра. На думку І. Жиленко, усе людство має бути пов'язане духовними стремліннями до добра, справедливості. Авторка вважає, що *справедливість* може бути забезпечена тільки єдністю моральних людей. Усередині подібної єдності не може виникнути й думки про насильство. Любов до життя та прекрасного, доміанти національної ментальності являють собою моральні імперативи світогляду та творчості І.В. Жиленко. Ще в далекому 1965 році до поетеси прийшло розуміння, що «ніщо в житті, порівняно з народженням людини, не має ні сенсу, ні ваги» [1, с. 607]. Відсутність у житті дитини І. Жиленко розцінює як марність життя.

Справжніми чеснотами людини І. Жиленко вважає *працьовитість*, потяг до знань: «Людині притаманне бажання прагнути найголовнішого знання: хто ми, звідки ми, куди ми йдемо? Філософія як мистецтво сама по собі – «мета», а не засіб для здійснення якихось практичних цілей» [1, с. 584]. Людські *трагедії та страждання* мисткиня вважає надто великою платою за крихітне життя, яке виділено людині. Людські чекання, надії, цікавість та інше, що відбувається в житті, на її думку, є тим найкращим, що є в «життєвській грі». Усе це справляє враження гри за сценарієм. Жиленко не заперечує вірогідність того, що всі ми актори: «Бог пише безкінечні сценарії й смиче за ниточки. І яким би смішним, безцілним не було наше дійство – бездіяльність ще страшніша. Варто спинитися, зійти з кону – тебе засипле пилом часу й забуття» [1, с. 774]. У спогадах присутні роздуми поетеси над *причиною страждань*: страждання, негативні емоції допомагають повною мірою оцінити радості життя та позитивні моменти. Особиста картина світу, власне світовідчуття є найважливішими критеріями оцінювання якості життя, через які людина сприймає реальну дійсність. «Життєвою грою» та «смиканням за ниточки» мисткиня виражає думку про фатальну долю людей, що зазнають маніпуляцій.

Крім того, поетеса бентежить процес «глобалізації»: бруд, нахабність, агресивність, жага до наживи того прошарку людства, що володіє половиною фінансів усєї планети. Поетеса критикує потяг до непомірного збагачення, через що люди втрачають порядність. І. Жиленко прогнозує, що такий стан суспільства може скінчитися «Апокаліпсисом для людства»: «Людина – невдача Творця. Коли гроші стають іконою – вони пожирають усе, аби все це перетворити на гроші: науку, мистецтво, спорт, релігію – все!» [136, с. 770]. Але попри всі негативні споглядання, у книзі спогадів переважають оптимістичні мотиви. Мисткиню протягом усього її багатоскладного життя не залишила віра в добропорядність людей: «Із усіляких ЗМІ люди повстають монстрами. Але не з тих підлих джерел треба судити про людей. Довкола нас – нормальні, чесні, великодушні люди...» [1, с. 771]. Письменниця, не заощаджуючи щирих слів, згадує чесність, порядність, великодушність та шляхетність багатьох сучасників. Над усякі розмови й ідеологічні чесноти Жиленко цінувала в людях елементарну людську доброту й тепло. Духовність для неї – це не що інше, як талант доброти в людській душі. Тема чистоти й краси людської душі завжди була і є актуальною. І. Жиленко турбують проблеми духовності, оскільки похитнулися моральні підвалини суспільства: духовне, чисто людське відступає на задній план, а вперед виступають такі почуття, як жадібність, безпринципність, цинізм і т. п. Але в письменниці залишається надія, що свідомих людей набагато більше, і вони зможуть правильно вибрати свій життєвий шлях. Авторка наводить приклади з особистого життя: «Довкола нас – нормальні, чесні, великодушні люди. Я забудькувата. Вічно забуваю в магазині то здачу, то покупку. Мені завжди все повертають» [1, с. 771].

Авторці близькі екзистенційні роздуми Р. Бредбері: «Життя – це самотність... Перед кожним стоїть своє завдання, і кожен мусить сам його вирішити. Ти тільки сам, збагни це раз і назавжди» [1, с. 443]. У зазначеному контексті йдеться про внутрішню самотність як потребу в тимчасовій ізоляції, результатом якої є самоаналіз та самовдосконалення, розстановка життєвих пріоритетів. Невластивим для молоді є поцінування життя, здоров'я та інших нематеріальних загальнолюдських цінностей, оскільки молодь сприймає їх як належне. Але в юної І. Жиленко щоденники рясніють записами про захоплення світом Божим. Чимало екзистенційних питань порушує письменниця в книзі спогадів. Як погляд у минуле, постають на сторінках «*Nono feriens*» роздуми, що відбивають *швидкоплинність*, миттєвість життя. Є погляд поетеси в минуле крізь зворотний бік бінокля, її вражає миттєвість прожитого життя: «О, той маленький театрик! О, ті смішні молодісінькі люди, які ще так мало прожили, так мало зробили й так мало страждали! Долі наші були зернятками. І що з них мало вирости – про те знав тільки Сіяч... Господи, скільки ж на ту однеєнку, слабку людиноньку вготовано пасток, спокус і перешкод! Які гублять тіло і вбивають душу» [1, с. 121]. І. Жиленко зауважує, що для неї не є страшною смерть, боїться вона незвіданого, незнаного. Поетеса визнає мізерність людини перед Богом: «Ми на його долоні, як горіх у шкаралущі» [1, с. 768].

Особливо цінними є міркування поетеси в питаннях віри в Бога, в яких вона зазначає, що віра не передбачає безумовне «колінкування» та «одописання», у мисткині є своє розуміння віри: «Для чого батькові бачити своє дитя на колінах перед собою? Треба любити Бога, довіряти йому (оптимізм!), втішатися його постійною присутністю (радість!), слухатися (етика, мораль) і дякувати (творчість, праця). Це так просто. Але й так складно. Складна простота життя» [1, с. 368].

У листі від 06 липня 1964 р. до чоловіка молода поетеса зазначає, що відчуває минуність часу й неминучість смерті, для творчої особистості важливим є залишити по собі творчість, що є найкращим репрезентантом митця. За І. Жиленко, страшніше за смерть для творчої особистості є приховування її творчості, спотворення та недорозуміння творів.

Епістолярна дискусія розгортається в листі від 14 липня 1964 р., в якому І. Жиленко розмірковує з приводу бажання чоловіка «виробити в собі погляд на світ – такий, який би охоплював і пояснював усі життєві явища...». Її відповідь: «Що ж, бажання похвальне. Коли я вчора писала тобі про абсолютну несумісність поезії й науки, я забула, що є ще філософія, яка зв'язує й примирює обидві. Бо філософія – суб'єктивна й емоційна, як мистецтво, але й послуговується, як наука, всілякими схемами, системами, вилученням коренів і т. д. Мабуть, людині легше жити, коли вона систематизує (намагається систематизувати) те, що в жодні системи не вкладається, і, увірувавши в істинність своєї «системи», відчуває себе трішки Богом, бо ніби й сама прикладає долоню до «Колеса Всесвіту». Відчутти себе творцем – це справді «щось із чимось». Мені теж іноді хочеться покопирсатись у «душі», «всесвіті», «релігії» – тобто в усіх тих поняттях, які не сходять з язика завсідників інтелектуальних салонів і мешканців божевільні. Але я не здатна до самоодурювання, і також не забуваю, що все це – лише поезія й гімнастика мозку. Але ніяк не «осягнення істини...» [1, с. 377].

Озираючись на історію, мисткиня дійшла висновку, що всі ідеології та програми є зброєю в руках «нелюдських» людей; на її думку, не зло з добром бореться на землі, а зло – зі злом. Богохульними, нелюдськими словами мисткиня називає: «зло – в ім'я добра, в ім'я ідеї», «священна війна», «священний гнів». Для неї є лише одна «найсвятіша святиня» – людське життя, а того, хто грається з ним, І. Жиленко називає злочинцем. Поетеса розцінювала відібране дитинство як злочин перед людством, оскільки голодна дитина – це вже доросла людина, яка в подальшому проявить у чомусь важливому свою неповноцінність. І. Жиленко ставить питання: «О Боже! Чим ти ще жива, / Земля моя, мій хліб святий?» [1, с. 60] І на це питання мисткиня знаходить відповідь, вона впевнена, що доброта рятує світ, про що свідчить прислів'я: краще поганий мир, ніж добра війна. Поетеса доходить висновку, що життя можливе лише за умови наявності цих двох категорій: і добра, і зла, а завдання людства Жиленко вбачає в захисті доброти від зла, у чому провідну роль мають відігравати гуманітарії.

Надзвичайно значущими для усвідомлення філософсько-естетичної основи творчості І. Жиленко є її роздуми про *суть творчості, мистецтва, роль митця в суспільстві*. Мисткиня визначає поезію як «відкрите небо й

торжество людського духу» [1, с. 267]. За І. Жиленко, поетичне слово «дається людині не за так, а за велике страждання», наводячи приклад поетичного дару Віктора Кордуна, який на межі життя й смерті написав «Білі псалми». Для неї поезія – прекрасна «країна нереалія». На думку Ірини Жиленко, у цьому «чаклунському щасті» – сенс існування поетів: сумнуватого-шалена закоханість у життя. «Але для мене зараз світ мовби вивернуто навиворіт, тобто реальне моє життя, і люди, і Київ – усе-все здається безнадійно нереальним. Реальність одна – поезія!» [1, с. 282]; «Поезія – це дихання Всесвіту. Як і музика...» [1, с. 714]. Іноді поетеса визначає поезію як «несміливі й маловдатні спроби перекласти мову краси мовою людського слова» [1, с. 123]. Митець для неї – «колесо, яке, обертаючись навколо своєї осі, все ж рухає вперед вселюдського воза» [1, с. 22]. Часом проблема поцінування творчості стає гострою, у поетеси трапляються періоди апатії, коли вона вимагає від себе відповіді на питання: для чого? чи потрібно? У листі до В. Дрозда від 12 квітня 1964 р. Ірина Жиленко висловлює свої сумніви та вагання: «<...> моя поетична деревина зам’яка, з неї кепська зброя. Іноді стає страшно: кому потрібно все те, що я роблю? Для кого я це роблю?..» [1, с. 285]. Для поетеси поезія – «нешадний труд щоденний». Найбільше вона вболіває за тими митцями, кого замордувала держава, злі люди або нещаслива доля. Ірина Жиленко вважає, що митець, письменник, «як ніхто інший, позбавлений почуття самозбереження». Для авторки є близькими слова Розанова: «На превеликий жаль, письменник – сомнамбула. Лазить по дахах, наслухає шерхоти в домівках; а як не підтримає його хто-небудь за ноги, коли він прокинеться від крику до дійсності, – він зірветься з даху й розіб’ється насмерть. Література – велике, самопозбутне щастя, але й велике в реальному житті лихо» [1, с. 123]. Жиленко підтримує розанівську аналогію та впевнена, що тих, хто ладен «підтримати й підхопити» поета, – одиниці, а зіштовхнути, стягти з неба, знищити – предостатньо. Сіреньким, але владним людям нестерпна сама думка про існування отакого «самопозабутнього» щастя творчості, якого не можна ні купити, ні звоувати. Заздрість до творця – найпекучіша» [1, с. 123]. На думку мисткині, поета потрібно шанувати й любити за те, що він дав. І. Жиленко доходить висновку, що всі митці шістдесятих розтрошені, роздвоєні добою. Питання роздвоєності між родиною й мистецтвом поетеса вирішила давно, з часом вони гармонійно злилися воедино: «<...> Давно вже не можу я розділити своє життя на творче й просто життя. Я не знаю, що таке просто життя і як ним жити. Це вже не роздвоєння, а здвоєння, злиття, зване гармонією. Хоч і нелегка вона, ця гармонія» [136, с. 128].

Поетеса замислюється над визначенням категорії *краси*: «Краса – явище дуже непросте. Краса – це хвилі, символи, інформація (голос Бога?). Ми чуємо його, але не розуміємо. І тому душа – у тривозі, у зачаруванні, у нетерпінні... Душа митця має найтонший слух. Він як камертон, приймає, що вловлює звучання краси й намагається витлумачити, і в цих несміливих, недолугих спробах – наближається до Бога» [1, с. 123]. Узагалі відчуття краси для Жиленко має вирішальне значення: «Якщо воно є – є й життя, якщо немає – я не живу. Мабуть, відчуття краси – це те саме, що й життєва енергія, це оте таємниче в нас, яке творить нас і яким ми об’єднані в одне ціле, у те, що зветься – світ, в принципі, це і є душа. Духовні сили. Якщо вони є – то й фізичні є. Душа – мовби каркас і опора тіла» [1, с. 697]. Ототожнення себе зі світом «я – всі, усі – я» наповнює поетесу радістю буття, вдячністю за нього, впевненістю у завтрашньому дні.

У Жиленко *любов* до людини поєднана з любов’ю до Батьківщини. Щоденникова нотатка 18 січня 1962 р. розкриває почуття двадцятирічної поетеси: «Я люблю Україну! Боже, хай це звучить банально, але як я реву над її історією, як мені хочеться розповісти про мою Україну всьому світові! І заспівати: «За світ встали козаченьки...». Але є почуття ще вищі за це – почуття плеча, довженківське почуття любові до людини, просто до людини (незалежно від нації й раси). Адже Бог любить усіх однаково. Чому ж ми не можемо? Я не уявляю собі якусь свою, окрему українську долю поза іншими народами. Мені тільки двадцять. Я буду належати всьому світові, але ж зубами, нігтями, всіма силами душі й слова буду видирати українську славу й мову з людоджерських пащ обрусілих міщан і шовіністів. Хлопці сумно хилять голови й плачуть, що через півстоліття українська мова зникне. Я не вірю. «Не вмре, не загине...» [1, с. 107].

На сторінках «*Nomo feriens*» лунають слова *захоплення світом Божим, поцінування життя* (11 лютого 1962 р.): «Кажуть, що люди цінують молоді роки, тільки проживши їх. Але в мене не так. Я насолоджуюся кожним прожитим днем, розуміючи, що другого такого ніколи не буде. Але й сподіваюсь завжди, що другий буде ще красивіший, і це дає мені радість і любов до життя» [1, с. 109]. У ліричних відступах книги спогадів прочитується ностальгія за часом минулим, письменниця не хоче вірити, що духовний регрес сучасності – явище незворотне: «Людина опанувала безліч яскравих, переважно іноземних термінів, метафор, пікантних піронізмів і парадоксів. І все це – тільки для того, щоб виправдати (ми ж бо – сучасні, ділові люди) примітивність свого буття й цинічний прагматизм запитів. І духовні лінощі. Я не хочу твердити, що нині немає чесних, жертвоних і страдницьки мислячих людей. Є звісно. Але слабаки ми всі, якщо дозволяємо спливати на поверхню (до екранів, мікрофонів, преси, книг) агресивним амебам, які формують нині, не хочу сказати «релігію», але «моду» на людину-хизжака, яка мислить лише черевом та статевими органами» [1, с. 141].

Цікавими є роздуми поетеси над питаннями *буття та небуття, життя та смерті, віри в Бога*: «Я вдячний поціновувач творчості Господа нашого. І думаю, що йому, як і кожному творцеві, любіші мої зачаровані красою світу й вдячні очі, ніж стерті в молитвах коліна нетерпимого церковного догматика. А втім, і про це більше – ні слова. Пояснювати Бога – гріх. І щоб більше не вертатися до цієї теми, скажу одне: я маю в душі своїй благоговійну віру в Бога, але не маю ні на гріш страху Божого. Якщо Бог благ, то й мені буде благо. Аби не творити злого й безчесного» [1, с. 24].

Поетеса впевнена, що долі людські записані на небесах. І Господь ретельно продумує кожну. На її думку, є люди, які не здатні бути старими й благополучними: «Є великі люди, яким вульгарність буття нестерпна, життя

їм тісне, і вони рвуть його на собі, як гамівну сорочку, як пута, рвуть аж до смерті. <...> Умови не міняють і не нищать особистості (як її задумав Бог), вони лише загострюють її на головному в собі, відкидаючи другорядне» [1, с. 131]. *Міркування над власним призначенням* також пов'язане із задумом Всевишнього. Власне призначення поетеса вбачає у творчості, що зумовлює певну внутрішню замкненість для зовнішніх подразників.

Незважаючи на поважний вік (наприкінці 90-х рр.), мисткиню не торкнулося бажання, притаманне багатьом жінкам, – бажання помолодшати, бо Ірина Жиленко «відавала час не задарма. Це – чесна угода й чесна гра» [1, с. 133]. Ще такого бажання не виникало, оскільки поетеса віртуозно могла відчувати себе на будь-якому етапі життя: «Я так гостро і яскраво пам'ятаю (відчуваю) себе дитиною, дівчам, юною матір'ю й сивою матроною (ще й «матріархом поезії»), що ніяк не можу зосередитись на якомусь одному конкретному стані й увесь час переливаююсь, як перламутр...» [1, с. 405]. Старість не є вадою або ганджем, тому мисткиня не вважає, що її необхідно замовчувати, навпаки, на думку поетеси, солідний вік людини є безцінним.

Ірина Жиленко з'ясовує питання ідеології, акцентує на тому, що в зрілому віці в людини вже немає соціальних ілюзій, на все є своя думка, яку можна сміливо оприлюднити: «Не боїшся сказати, що й соціалізм, і капіталізм – однакові беки. І той, і другий – царство черева, де ідеал – задоволення плотських потреб, а Бог (трійця) – успіх, влада й заможність. І та, і інша формації тиснуть на душу митця. Соціалізм тисне згори, вагою ідеології, а капіталізм залишає їх здихати з голоду на волі. Останнє, звісно, краще. Тому, бадьоро крокуючи в капіталізм, – не журимось. Люди – недосконале творіння Боже. А які люди – таке й суспільство. І все ж люблю я цих недосконалих, цих різних, далеких і близьких, щасливих і нещасних люденятюк. На те й дає Господь окремим з нас талант і розум, аби ми любили і прощали темних, озлоблених, не відаючих, що творять; і спокійно, стримано несли їм світло знань, людяності й прекрасних традицій» [1, с. 28].

У листі до чоловіка від 01 січня 1964 р. Жиленко пояснює своє розуміння *щастя*, акцентує на своїй мрійливості, яка допомагає піти від жорсткої реальності, хоча б на деякий час жити ідеально-вигаданим життям: «Через саму себе відчиняю віконце у світ вигаданий, вимріяний, у вигадані ситуації, і вже не живу, як живе людина, котра все життя пролежала на тахті, читаючи якісь захопливі книги. Потім, коли виходиш із стану хворобливої мрійливості, ідеш п'яна, розбита, з головним болем. Ніби вибираєшся з глибокої й задушливої, але ж такої солодкої ями!» [1, с. 223].

На особливу увагу заслуговують «ліричні відступи» – роздуми, самоаналіз вчинків та творчості: «Сторінки моїх щоденників свідчать про суворі години самокартань, про виховання в собі самозречення, почуття обов'язку й працьовитості духу. Були ми самокритичними і в творах своїх. Польський письменник Лешек Енгелькінг у листі до мене дивувався з «буквально злочинної відвертості» моїх віршів. А поема «Чайна церемонія» – це воістину самоосуд. Як і «Музей живого письменника» Володимира Дрозда, який я зараз перечитую. Перечитую тому, що пише він саме про те, про що я збираюсь повідати світові своїм, жіночим голосом. Володимир наводить багато цитат із мого щоденника 62-го року...» [1, с. 144].

Поетеса перебуває у «стані постійної незгоди зі світом», оскільки він несумісний з її романтичним ідеалом [1, с. 631], хоча вона розуміє, що він такий, іншим не буде. І.В. Жиленко – натура оптимістична, поетеса пояснює джерела свого оптимізму, висвітлює, чому саме дивиться «гордо й весело на світ»: «Бо – знаю й завжди знала: люди не янголи, не можна від них вимагати більшого, ніж вони можуть і здатні дати. Бо – зла на світі все-таки менше, ніж добра. Просто зло горлатіше, і кола від нього розходяться далі. Але в кожному домі, за кожною стіною живуть люди, які нечутно й невидимо чинять подвиги самопожертви задля своїх близьких, які ревно трудяться й благородно мислять. Бо – завжди комусь гірше, ніж нам. І примірятися плечем треба не до тих, кому краще, а до тих, кому гірше. Бо – «Кожне наше слово – є слово заляття. Якого духа прикликаєш – такий і відгукнешся» (Новалис) [1, с. 255].

Сучасна українська документальна література як форма інтелектуальної авторефлексії переживає пік своєї актуалізації, користується попитом серед читачів, посідає помітне місце в системі художньо-документальних жанрів. На основі книги спогадів «Homo feriens» та фактів біографії мисткині розкриваються соціально-історичні та духовні реалії минулого й сучасного; звернення до цього цінного твору допомагає зрозуміти безпосередній та опосередкований вплив історичних подій на життя людини. За словами поетеси, злочинно забрати із собою все, що знав, бачив, любив, тому мемуаристика є найбільш вдалою формою реалізації творчого задуму та відтворення реалій. Спогади І. Жиленко, що мають підґрунтя листи та щоденникові записи, відзначаються філософською заглибленістю, великим емоційним навантаженням, тематичним багатством. Листування та щоденникові записи І.В. Жиленко є важливим матеріалом для розуміння її постаті, творчості, а також обставин, що сприяли формуванню життєвої позиції письменниці. Естетичні категорії (доброта, материнство, любов, щастя, краса, чистота) та філософські концепти (смерть, страждання, духовність, самотність, віра), екзистенційні розмірковування (роль митця в суспільстві, роздуми про сенс мистецтва, міркування над власним призначенням), акцентовані авторкою в творі, є відбиттям пріоритетів у житті Жиленко. Коментарі мисткині стосовно того, що відбувається в певний період у суспільстві, її філософські міркування, моральні настанови, поетичні вкраплення та думки авторки виявилися важливими чинниками, що розкривають та певним чином пояснюють поетичний світ І. Жиленко. Постулати Жиленко, висловлені в листах, щоденникових нотатках та рефлексіях, знаходять поетичний аналог у її творах. Підкреслюємо дидактичну спрямованість деяких частин твору, що підпорядковані великій меті – змінити світ на краще, а саме: пробудити цікавість загалом до культурного та духовного відродження нації, розвитку рідної мови, піднесення України. Ця наукова розвідка є частиною нашого монографічного дослідження, присвяченого вивченню творчості Ірини Володимирівни Жиленко.

Література:

1. Жиленко І. Homo feriens: Спогади / І. Жиленко ; передм. М. Коцюбинської. – Київ : Смолоскип, 2011. – 816 с.
2. Сардарян К. Творчість Ірини Жиленко у контексті розвитку української літератури другої половини ХХ – початку ХХІ століття : [монографія] / К. Сардарян. – К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2016. – 392 с.

Анотація

**К. САРДАΡЯН. РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ АВТОРСЬКИХ ІНТЕНЦІЙ
У КНИЗІ СПОГАДІВ І. ЖИЛЕНКО «НОМО FERIENS»**

У статті розкрито проблемно-тематичні дискурси та художньо-документальну специфіку сучасної української літератури non-fiction, охарактеризовано естетичні категорії, екзистенційні розмірковування, акцентовані авторкою в книзі спогадів «Homo feriens», що є відбиттям пріоритетів у житті Жиленко. Установлено, що книга спогадів «Homo feriens» І. Жиленко є репрезентантом авторської інтенції та своєрідним полем обміну досвідом між автором та читачами.

Ключові слова: книга спогадів, естетико-філософські концепти, авторська інтенція.

Аннотация

**К. САРДАΡЯН. РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ АВТОРСКИХ ИНТЕНЦИЙ
В КНИГЕ ВОСПОМИНАНИЙ И. ЖИЛЕНКО «НОМО FERIENS»**

В статье раскрыты проблемно-тематические дискурсы и художественно-документальная специфика современной украинской литературы non-fiction, охарактеризованы эстетические категории, экзистенциальные размышления, акцентированные автором в книге воспоминаний «Homo feriens», что является отражением приоритетов жизни Жиленко. Установлено, что книга воспоминаний «Homo feriens» И. Жиленко является репрезентантом авторской интенции и своеобразным полем обмена опытом между автором и читателями.

Ключевые слова: книга воспоминаний, эстетико-философские концепты, авторская интенция.

Summary

**K. SARDARYAN. REPRESENTATION INTENTIONS OF AUTHOR'S
IN THE MEMOIRS OF I. ZHYLENKO'S «HOMO FERIENS»**

In the article the problem and subject discourses as well as artistic and documentary specifics of modern non-fiction Ukrainian literature are disclosed. It is ascertained that the book of recollections in question performs the informative, ethic and artistic function. It represents the author's intention and serves as an area where the author and the reader can exchange their looks and experiences. The modern Ukrainian literature is in popular demand among readers. It ranks high in the system of artistic and documentary genres.

Key words: book of memories, aesthetic and philosophical concepts, intention of the author.